

- У долині річки Хуанхе цивілізація зародилася раніше, ніж на берегах Янцзи.

- Найдавніші держави Китаю з'явилися в II-му тис. до н. е. в родючій долині річки Хуанхе, де значно раніше склалася землеробська культура.

Ранні держави Давнього Китаю

XIV ст. до н. е.	створення держави Інь у долині річки Хуанхе
XI ст. до н. е.	завоювання Інь плем'ям Чжоу, створення Чжоуської держави
VII ст. до н. е.	розпад держави Чжоу
Перша половина I тис. до н. е.	розселення китайців на південь від долини Хуанхе до Янцзи
V ст. до н. е.	виникнення семи ворогуючих держав
IV - III ст. до н. е.	«час царств, що борються»

Завдання

1. Опрацювати пар.21.
2. Переглянути [відео 1](#), [відео 2](#).
3. Виконати під час уроку перевірочний тест за темою “Стародавня Індія”
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdDiLvbdIVl5akqEaRIY8WnNOwisWLbeWFkopD-ENB-AKCGKg/viewform?usp=sf_link

02.12.2021 6Б (Вч. Полотняна Н.С.)

Тема: Релігія та культура Давньої Індії.

Матеріали до уроку

Релігійні вірування Давньої Індії

Найдавніша релігія — ведизм
Священні книги — «Веди» (у перекладі з мови аріїв «веди» — знання)
Найдавніша з «Вед» — «Рігведа» (X ст. до н. е.)
Об'єкти поклоніння — деви (так індійці називали своїх богів)
Основні деви: — Індра (цар богів, влаштовувач миру, володар блискавок); Агні (бог вогню); Яма (бог смерті)

Пізніше вірування — брахманізм. Поклоніння трьом головним богам:

- Брахма - бог-творець; зображувався чотириликим і чотирируким
- Вішну - бог-охоронець, на землі перевтілювався у Крішну
- Шива - бог - руйнівник

ВАРНИ - замкнені стани, які різняться за своїми правами в суспільстві.

КАСТА - суспільна група, яка має обмежену кількість і чітко визначений склад групи населення, утворені з людей однієї професії.

Варни

- Брахмани - жерці
- кшатрії - воїни
- вайшії - (селяни- общинники, ремісники, торговці)
- шудри (наймані робітники, слуги, раби)

Буддизм — релігія, названа на честь її творця — Будди. Справжнє ім'я засновника релігії — Сідхартха Гаутама

Головні принципи буддизму

	— існування страждання
4 благородні істини	— його причини
	— стан звільнення
	— шлях до нього

Шлях до мети — досягнення прояснення (нірвана).

Найважливіші досягнення давньоіндійської культури

Література	
«Рігведи»	найдавніша збірка ведичних гімнів й заклинань
«Рамаяна»	поетичне оповідання про пригоди принца Рами, що боровся за порятунок своєї дружини
«Махабхарата»	поема про боротьбу між родами Пандавів і Кауравів
Наукові знання	
Винаходи	десятькова система числення;
	цифри, які використовуються до сьогодні;
	цифра «нуль»;
	шахи
Розвиток медицини, заснованої на використанні лікарських трав	
Архітектура і скульптура	

зведення монументальних споруд
«Колони Ашоки» зі скульптурними зображеннями (4 леви)
статуї Будди та інших богів
кам'яні барельєфи
храмові споруди

Завдання

1. Опрацювати пар.20 та матеріали вчителя
2. Повторити пар.19, підготуватися до перевірконої роботи.

30.11.2021 6Б (Вч.Полотняна Н.С.)

Тема: Давня Індія.

Матеріали до уроку

Індія розташована на півдні Азії, на півострові Індостан.

- На півночі Індії простягається найвищий у світі гірський масив - гори Гімалаї. Вони відокремлюють Індію від інших країн світу і захищають її від холодних північних вітрів.
- На півдні півострів Індостан омивають хвилі теплого Індійського океану. Тому там дуже спекотно.
- В Індії течуть дві великі річки - Інд і Ганг зі своїми притоками. Долини цих річок дуже родючі.
- У давнину долина Гангу була вкрита болотами та джунглями — непрохідними тропічними лісами. У джунглях водилося багато звірів і птахів: слонів, мавп, тигрів, папуг, на болотах жили отруйні змії, укуси яких смертельні для людини. Природа Індії багата й різноманітна. Зелені долини річок змінюються пустелями, а снігові гори — тропічними лісами.

Хараппська цивілізація

Територія Індії була заселена ще з давніх часів. Найдавніше населення Індії створило свою самобутню культуру. У долині річки Інд археологи розкопали залишки двох найдавніших міст Індії. Це міста **Мохенджо-Даро й Хараппа**, які існували п'ять тисяч років тому. Це залишки першої відомої цивілізації Індії, яку вчені назвали Хараппською.

Структура Мохенджо-Даро та Хараппи

Центр (піднесена частина) — фортеця правителя
Навколо — місце поселення городян
Вулиці — перетинаються під прямим кутом
Будинки — від маленьких хатин до 2–3-х поверхових будівель

Особливість — наявність водогону і каналізації (вперше на Сході)
--

- У центрі кожного міста на пагорбі височіла добре укріплена цитадель, обнесена стінами з вежами.
- Місто перетинали широкі вулиці. Заможні люди жили в дво- або триповерхових будинках з великою кількістю кімнат, бідняки — у маленьких будиночках.
- Кожний будинок мав внутрішній дворик, куди виходили вікна з кімнат. Покрівля будинків була плескатою. Увечері, коли спалила спека, на покрівлю піднімалася вся родина відпочити і подихати свіжим повітрям. У багатьох будинках були ванні кімнати.
- Використана вода по глиняних трубах збігала в міську каналізацію. Такого не було ні в містах Єгипту, ні в містах Месопотамії.

Заняття стародавніх індійців.

Стародавні індійці були землеробами. На своїх полях вони вирощували [пшеницю](#), ячмінь, горох, бавовну й рис. Розводили корів, буйволів, ослів, кіз, овець, верблюдів. У містах Мохенджо-Даро й Хараппі жили ремісники. Вони виготовляли гарний посуд з візерунками, ткали тонкі тканини, виплавляли з міді й бронзи знаряддя праці та прикраси. Серед руїн будинків археологи знайшли зернотерки, ступки, сокири, ножі, зброю. Заліза стародавні індійці ще не знали. Міста вели жваву торгівлю. Жителі торгували з Південною Індією, Персією, Середньою Азією, Дворіччям. Продавали бавовну, золото, слонову кістку, цінну деревину, а купували метали коштовне каміння та ін. Про це свідчать великі й малі бронзові гирі, знайдені під час розкопок.

« Арії – давні кочові племена»

Згадка про ці події збереглась в священній книзі індійців «Рігведа». Там розповідається, що за один день боги зруйнували 99 міст місцевих жителів. Завойовники були високі на зріст, мали білу шкіру і називали себе аріями, що означало «шляхетні, благородні люди». Цією назвою вони протиставляли себе темношкірому населенню, яке поневолили.

Раніше арії жили на півдні східної Європи, тобто в степах України. Вони випасали табуни коней, розводили овець. У пошуках кращих пасовищ частина аріїв перейшла через гірський хребет Індукуш і спустилися в Індію. Інша група пішла на Іранське нагір'я, на Кавказ та в Європу.

Слово «арії» збереглося в сучасній назві країни Іран. Учені вважають, що арії були предками багатьох сучасних народів – індійців, персів, німців, англійців, українців, литовців та інших. Про це свідчать однокореневі слова в їхніх мовах, що означають одне і теж. Мови згаданих народів називають індоєвропейськими.

Наслідки арійського завоювання

Асимілювалися з місцевим населенням
Перешли до осілого способу життя
Почали займатися землеробством
Освоїли долини Гангу
Створили нові держави (правителі — раджі)

Санскрит – літературна, давньоарійська мова, що вживалась в стародавній Індії.

Держава Маур'я та її історія

.До VI ст. до н.е. північна Індія поділялася на безліч царств. З часом одне з них – Магадха – швидко зміцнилося і розширилось.

Близько 330 р. до н.е. полководець Александр Македонський заволодів усією західною Індією. Визвольний рух проти завойовників очолив Чандрагупта, з роду Маур'їв. Він зруйнував побудовані Александром Македонським фортеці. З часом Чандрагупта повернувся до Магадхи і захопив престол. Він був засновником могутньої держави Маур'я. Її столиця місто Паталіпутра. Чандрагупті вдалося об'єднати всю північну та центральну Індію.

Внук Чандрагупти **Ашока** підкорив сусідні царства у південній Індії. Величезна держава Маур'я охоплювала майже всю Індію, за винятком найпівденнішої її околиці. Індійські перекази приписують Ашоці велику будівничу діяльність, розширення зрошувальних робіт і заснування в містах численних лікарень. Держава була поділена на ряд великих областей, на чолі яких стояли члени царської сім'ї. Таким чином, у середині III ст. до н.е. Індійська держава досягла великої могутності та розквіту.

Ашока прагнув зробити населення своєї держави єдиним народом. Але такого об'єднання царю не вдалося здійснити. Більшість індійців вважала себе членами насамперед своїх племен, а вже потім – підданими царів Маур'я. Тому держава Маур'я була недовговічною. Вже у II ст. до н.е. вона розпалася. Роздрібнена й знесилена Індія стає здобиччю нових завойовників

Завдання

1. Опрацювати пар.19 та матеріали вчителя
2. Переглянути відео

https://www.youtube.com/watch?v=u1eueRLKX8g&t=186s&ab_channel=%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B8%D0%A3%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE

25.11.2021 6Б (Вч.Полотняна Н.С.)

1. Повторити пар.17, 18.
2. Виконати під час уроку тест.

https://docs.google.com/forms/d/1bQAACbuSpeU0xtt_IAl0Je-K5pl4siPsgZaX-Alcc_Q/edit#responses

(Тест буде активним під час уроку)

23.11.2021 6Б (Вч.Полотняна Н.С.)

Тема: “Ізраїльсько-Іудейське царство”

Матеріали до уроку

На східному узбережжі Середземного моря в стародавні часи знаходилась країна - **Палестина**. За природними умовами вона поділяється на три частини:

- низину вздовж моря,
- нагір'я від низини до р. Йордан
- і скелясте Зайордання.

Через усю Палестину проходять два гірські пасма; з півночі на південь тече **р. Йордан**, яка на своєму шляху утворює **Генісаретське озеро**, а потім впадає у **Мертве море** (в ньому дуже солоня вода). Місцеве населення займалося тут землеробством, а в Зайорданні – скотарством.

У давнину Палестина називалась **Ханаан**, а її жителі – **хананеї**. Крім хананеїв, тут проживало ще **плем'я філістимлян** (давньоєврейською – «пелештим») – звідси і назва країни – Пелештим, або Палестина. Цей етнонім був співставлений з біблійними філістимлянами ще Шампольйоном невдовзі після розшифрування єгипетських ієрогліфів.

У II тис. до н.е. єврейські племена почали завойовувати Палестину. **Євреї – кочові племена, які переселились до Палестини з-за р. Євфрат («зарічні люди»)**

З Біблії – священного писання для християн та іудеїв, а також цінного історичного джерела, ми дізнаємося, що до Ханаану (Палестини) прийшло плем'я на чолі з вождем Авраамом із міста Ур і, перемігши хананеїв та філістимлян, оселилися тут.

Євреї жили великими родами, на чолі яких стояли вожді – **патріархи**. Таких родів було 12. Вони вірили в єдиного Бога – **Ягве**. У євреїв існувало рабство. Рабами ставали військовополонені, а також боржники, які не могли повернути борг.

У XV ст. до н.е. Палестину захоплює єгипетський фараон Тутмос III. Євреїв – рабів єгиптяни примушували тяжко працювати на полях, на будівництві храмів і гробниць. Лише **у 1250р. до н.е.**, за правління Рамзеса II, євреїв звільнив від єгипетської неволі вождь Мойсей (про це свідчить біблійна легенда).

Основні віхи історії Ізраїльсько – Іудейського царства.

- **У XI ст. до н.е.** в Палестині утворюються два царства: **у північній частині – Ізраїльське (цар Саул), а в південній – Іудейське (цар Давид**, який спочатку служив у Саула зброєносцем і музикантом, а потім утік від нього і створив власну державу). (Робота з текстом Біблії. Учні позначають на контурних картах обидва царства.)
- **У 1004 р. до н.е.**, після смерті Саула **Давид об'єднав обидві держави в Ізраїльсько – Іудейське царство.**
- Найбільшої могутності Ізраїльсько – Іудейське царство досягло за часів царя **Соломона (964 – 928 рр. до н.е.)**. Він не вів загарбницьких воєн, а займався мирним будівництвом. Соломон уславився як мудрий правитель і справедливий суддя.
- Проте, одразу після смерті царя Соломона, в X ст. до н.е. його держава розпалася на дві частини – Ізраїль та Іудею, які постійно між собою ворогували. Столицею Ізраїльського царства стала Самарія, а Іудейського – Єрусалим.
- Війна ослабила обидві держави і цим скористалися вороги. У VIII ст. до н.е. Ассирія захопила Ізраїль, а у VI ст. до н.е. вавилонський цар Навуходоносор II завоював Іудею.

Завдання

1. Опрацювати пар.18 (п.3-4)

2. Переглянути відео

https://www.youtube.com/watch?v=WtJTLO27z4k&t=23s&ab_channel=%D0%9D%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%9A%D0%B8%D0%BE%D1%81%D0%B5

3. Повторити тему «Персія», «Фінікія». Підготуватися до перевірконої роботи на наступному уроці.

18.11.2021 6Б (Вч.Полотняна Н.С.)

Тема: Фінікія

Матеріали до уроку

- На східному узбережжі Середземного моря з давніх часів жили фінікійці - від грецького слова *phoinos* («фоїнос»), що означає «червоний», бо вони вміли виробляти красиву червоно-лілову фарбу.
- Територія країни була невеликою, землі для заняття землеробством бракувало, тому багато фінікійців ішли до міст. Найбільшими містами країни були **Тир**, **Сидон**, а також **Бібл**, назва якого збереглася в словах «Біблія», «бібліотека».
- Як і в інших давніх країнах, хлібороби Фінікії вирощували хліб, обробляли сади й виноградники, виготовляли запашну маслинову олію.
- Фінікійці розвинули й інші галузі господарства, які давали їм чималі прибутки.
- У містах розвивалися ремесла. Особливо славилися фінікійське скло і пурпурова фарба, яку вичавлювали з мушель, видобутих із дна моря.
- Крім того, фінікійці були відомі як вправні будівельники, котрі зводили неприступні фортеці й чудові храми в багатьох місцях Середземномор'я.
- Фінікійські міста-держави збагатилися завдяки торгівлі з іншими країнами.
- Унікальними товарами фінікійців були прозоре кольорове скло та пурпуровий барвник.
- Фінікійці винайшли алфавіт.
- На узбережжі Середземного моря фінікійці засновували численні **колонії**. Одна з таких колоній, заснована Тиром у Північній Африці, згодом перетворилася на славний і могутній **Карфаген**. Карфаген, або Нове місто, був заснований у 814 р. до н. е. Незабаром він став найбільшим фінікійським центром ремесла й торгівлі, кількість населення якого досягла 200 тис. осіб. У зручній гавані стояли не тільки торговельні, а й військові судна. Грізний флот Карфагена складався з кількох сотень чудово оснащених кораблів.
- Згодом сам Карфаген заснував багато колоній. Володіння цього міста-держави простяглися на півдні Іспанії, заході Сицилії.

Словник

Слово «колонія» має два значення:

- **колонія** — країна, захоплена і гноблена іншою країною;
- **колонія** — поселення людей, що переселилися з іншої країни; у цьому разі відносини колонії з «метрополією» (місцем, звідки вийшли жителі колонії) були партнерськими.
- **метрополія** — місто або держава, вихідці з якого (якої) створили колонію.

Завдання

1. Опрацювати пар.18 (п.1-2) та матеріали вчителя.
2. Переглянути відео

https://www.youtube.com/watch?v=0XTPozyoEa4&ab_channel=%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%93%D0%B5%D0%BB%D1%8C

16.11.2021 6Б (Вч.Полотняна Н.С.)

Тема “Перська держава”

Матеріали до уроку

Проведення реформ дозволило Дарію

- зупинити хвилю повстань;
- створити ефективну систему державного управління, збирання податків;
- збільшити чисельність армії.

За часів Дарія перси мали чотири столиці: Ектабани, Пасаргади, Сузи та Персеполь (місто персів)..

Завершивши проведення реформ, Дарій I взявся за *розширення своєї держави*.

- ☐ Завоював пн.-зх.. частину Індії і міста південного берега Чорного моря.
- ☐ Здійснив похід на територію сучасної України, в Пн. Причорномор'я.
- ☐ У першій половині V ст. до н.е. проходили греко-перські війни, що закінчилися поразкою Персії.
- ☐ Дарій помер, не здійснивши своїх планів підкорити греків. Перський трон перейшов до його сина - Ксеркса.

Після смерті Дарія Перська держава почала занепадати.

Причини занепаду і загибелі Перської держави .

- 1.Величезна територія, різномовні народи були об'єднані силою і постійно прагнули визволитися.
2. Пограбування населення підкорених країн призводило до війн і повстань проти гнобителів.
3. Кожна сатрапія була самостійною політичною одиницею зі своїм правителем, військом, господарством, системою правління. Сатрапи з V ст. до н.е. часто не виконували укази царів.
- 4.Держава несла великі витрати на завоювання і подавлення повстань, в той час як сусідні держави ставали все сильнішими.
- 5.Більша частина армії, яку набирали з числа жителів підкорених народів, була ненадійною.

Завдання

1. Опрацювати пар.17 (п.3) та матеріали вчителя.
2. Переглянути відео
https://www.youtube.com/watch?v=vCklzaBtgFs&ab_channel=%D0%9F%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8E%21
3. Повторити тему “Ассирія. Халдейське царство”. Підготуватися до перевірконої роботи під час наступного уроку.

11.11.2021 6Б (Вч.Полотняна Н.С.)

Тема: Передня Азія

Матеріали до уроку

Ассирія

1. До кінця 10 ст. до н. е. у Північному Межиріччі посилалась держава Ассирія, що виникла навколо міста Ашшур.
2. Унаслідок завоювань цар Тіглатпаласар III у 8 ст. до н. е. захопив Сирію, Фінікію, частину Мідії. У 729 р. до н. е. він приєднав Вавилон і створив першу в історії людства імперію.

Словник

Імперія - велика держава, утворена внаслідок завоювання інших держав, що об'єднувала різні країни та народи.

3. Проте, побудована на насильстві та переселеннях, ця держава не проіснувала довго і Вавилону разом із мідянами вдалося повалити Ассирію **у 612 р. до н. е.**

Халдейське царство

1. На руїнах Ассирійської імперії виникло Нововавилонське, або Халдейське, царство.
2. За царя **Навуходоносора II** (605-562 рр. до н. е.) Халдейське царство процвітало. Втіленням його величі мала бути столиця.
3. Навуходоносор II розгорнув у двохсоттисячному Вавилоні небачене будівництво. Навколо міста було зведено два ряди мурів з 360 сторожовими вежами. Парадний вхід у місто - величні (14 м заввишки, 30 м завширшки) Ворота богині Іштар - було прикрашено рельєфними зображеннями фантастичних чудовиськ. Від цих воріт до дев'яностометрової Вавилонської вежі з храмом бога Мардука вела брукована дорога процесій. Її ширина сягала 35 м. Через Євфрат було збудовано міст завдовжки 123 м і завширшки 5-6 м. Тоді постали царські палаци **з висячими садами Семіраміди**, які вважають одним із семи чудес світу давнини.

Персія

1. На схід від Вавилону лежала величезна країна з пустелями в центральній частині - Іран.
2. Землеробство на цих теренах розвивалося в оазисах, розташованих уздовж гірських хребтів. Тут ріс дикий ячмінь, паслися дикі кози й вівці. Зрошення в умовах сухого теплого клімату давало змогу збирати гарні врожаї. Землі були багаті на поклади міді, заліза й срібла.
3. На початку I тисячоліття до н. е. сюди прийшли племена мідійців і персів. Мідійці оселилися на півночі Ірану, а перси - на півдні. Тривалий час перси були залежними від Ассирії та мідійців. **Кір II**, ставши перським царем, повстав проти Мідії й об'єднав під своєю владою всі її володіння. Так 550 р. до н. е. виникла Перська держава.
4. Згодом Кір II виступив проти Лідії, захопив її столицю й полонив царя Креза - найбагатшого правителя стародавнього світу. Така сама доля спіткала землі Середньої Азії та Вавилону. Тож Кір II зумів перетворити невеликий союз мідійсько-перських

племен на могутню світову державу - імперію, володіння якої сягали кордонів Індії на сході та Середземного моря на заході.

5. Завойовані народи поклонялися своїм богам, мали своїх жерців, знать, правителів, які тримали простих людей у покорі та збирали податки для персів. Цар-завойовник планував здійснити похід і проти Єгипту, однак у 530 р. до н. е. загинув.

6. У 522-486 рр. до н. е. правителем Перської держави був **Дарій I**.

- Він жорстоко розправився з непокірними, які прагнули звільнитися з-під влади персів.
- розширив кордони своєї держави (до її складу належали території майже 70 народів).
- поділив країну на **20 сатрапій** - округів. На чолі сатрапій Дарій I поставив чиновників-сатрапів. Вони чинили суд, збирали податки й наглядали за виконанням розпоряджень царя.
- створив спеціальну царську **гвардію - 10 тисяч «безсмертних» піхотинців**. Діяла таємна поліція - «очі та вуха царя». Вона наглядала не лише за простолюдом, а й за сатрапами.
- запровадив єдину золоту монету - **дарик**.
- За Дарія I працювала кінна поштова служба. Від станції до станції вночі та вдень мчали вершники, передаючи розпорядження царя й листи-звіти посадових осіб.
- столицею Перської держави стало місто Сузи. Осінь і зиму Дарій проводив у Вавилоні, літо - в Екбатанах, весну - у Сузах. На свята виїздив у давню столицю Пасаргади або в місто Персеполь.

7. Після смерті «царя царів» Дарія I країна почала поступово занепадати. За правління царя Ксеркса (486-465 рр. до н. е.) державу послаблювали повстання на завойованих землях, зокрема в Єгипті та Вавилоні. Персія вела нелегку боротьбу з греками, під час якої зазнала поразки. Проте до кінця 4 ст. до н. е. це була ще сильна держава.

8. Знищення перської цивілізації припадає на часи Александра Македонського.

Завдання

1. Опрацювати пар. 17 та матеріали вчителя.
2. Повторити пар. 15, 16 (під час уроку буде письмова перевірка д.з.)
3. В зошиті письмово виконати завдання: *Геродот розповідає, що перси навчали дітей від п'яти- до двадцятилітнього віку лише кількох умінь: їздити верхи, стріляти з лука та бути правдивими.*

Який висновок можна зробити на основі такого свідчення про буденне життя персів?

09.11.2021 6Б (Вч. Полотняна Н.С.)

Тема: Найдавніші держави Двортччя. Давній Вавилон

Матеріали до уроку

Природа і населення Дворіччя. Тигр і Євфрат

- Природні умови у Дворіччі були досить різними. В Шумері, на півдні, простягались великі болота, часто бували повені. В Аккаді, на півночі, не вистачало води для зрошення, дощі тут йшли не регулярно. Влітку у Дворіччі стояла спека, температура досягала +50С. Гинули і в'янули всі живі рослини.
- Та тяжка праця перетворила Дворіччя на справжній сад. Для цього осушували болота, копали колодязі.
- Шумери вирощували фінікову пальму, з якої виготовляли хліб і вино. Взагалі, фінікову пальму вважали деревом життя. Адже з неї збирали фініковий бджолиний мед, з волокон кори плели кошики та мотузки. Кісточки пальми використовували як паливо.
- У Дворіччі також вирощували зернові культури - просо, ячмінь, пшеницю. Усю територію перетинали канали. Тому на цій землі добре розростали овочі і зерно, а от фруктові дерева не приживались. Давні Шумери розводили дрібну і велику рогату худобу. Биків та ослів вони запрягали для оранки, а потім з їхньою допомогою молотили зерно.
- З південних схилів Кавказьких гір беруть свій початок дві великі річки - Тигр і Євфрат. Раніше вони впадали у Перську затоку не спільним річищем, а кожна річка окремо. За тисячі років річки нанесли багато намулу і глини, тому частина затоки перетворилася на суходіл. Південна частина Дворіччя утворена відкладенням річок, тому вона низька й заболочена, земля там глиниста.
- Серед рівнин самотньо виділяються величезні пагорби напівзанесені піском. Інколи видніються частини стіни, кам'яні плити. Під цими горбами сховані руїни стародавніх міст. Сучасні археологи проводять там розкопки і відтворюють минуле цього краю.
- У Дворіччі не росли ліси, не було будівельного каменю. Тому будинки, храми, фортеці міст будувалися з невипаленої глини. Також з глини робили горщики, серпи, тарілки, цвяхи і навіть книги.

«Міста - держави» III тис. до н.е. Піднесення Вавилону

Коли невеличкі селища розросталися - виникали великі міста, які обводили високим муром. Найважливіші міста Шумерів - Ур, Урук, Лагаш, Ніппур та інші.

У центрі кожного міста височів головний храм - зіккурат. Зовні він нагадував ступінчасту вежу. Були у місті також і храми інших богів. Кожне місто мало свої закони самоврядування і військо, а отже, було державою. Шумери вважали, що люди живуть після смерті. Тому і в наш час в місті Урі археологи розкопавши гробниці царя Абаргі, та його дружини - цариці Шубад, виявили там знахідки, які повністю відтворюють звичаї тих часів.

В могили до правителів клали різні речі: прикраси, предмети побуту, вбрання, їжу та навіть своїх найкращих слуг.

Близько 2330 р. до н. е. з півночі на Шумер напав цар Саргон. Він взяв у полон царів усіх міст - держав і приніс їх у жертву своїм богам. Потім об'єднав Шумер і Аккад у єдине Аккадське царство, яке проіснувало 200 років.

Та після цього Шумеру вже ніколи не вдалося повернути свою незалежність.

На місті Шумеру виникла держава з столицею Вавилон. Місто розташоване на березі річки Євфрат, де Тигр та Євфрат сходяться найблище. Завдяки зручному розташуванню він став великим містом. Родюча земля давала врожаї двічі на рік.

Населення продавало зерно, фініки, вовну, ювелірні та гончарні вироби. А привозили

ліс, каміння, мідь. Населення вірило, що місто охороняють боги, тому за ним закріпилась назва Вавилон, тобто «Ворота Божі». У Вавилонії влада царя була абсолютною, його вважали близьким до богів.

Хаммурапі та його закони. Господарське і повсякденне життя

Найвідомішим з усіх вавилонських царів був Хаммурапі, який жив у 28 ст. до н. е. Він правив 42 роки і перетворив Вавилон на могутню державу Двोरіччя. Його ім'я згадується у Біблії.

Авторитет Хаммурапі спирався на військо. Він завоював усе Двोरіччя - від земель біля Перської затоки до верхів'їв Тигру і Євфрату. В армії того часу панувала сувора дисципліна. Воїни отримували від царя за службу ділянку землі, сад, будинок і худобу. Вчені знайшли великий стовп з чорного базальту з викарбуваними основними законами держави Хаммурапі. За цими законами жили всі мешканці держави - вільні люди та раби. Тут було записано майже 300 законів, які врегульовували торгові відносини, відносини власності, решта - сімейного життя. Закони були суворими і навіть жорсткими.

Закони Хаммурапі були першими писаними законами. Вони прийшли на зміну звичайному усному праву, яке існувало ще за часів родового ладу.

Головним заняттям жителів Вавилонії було землеробство, а головним багатством зерно. Тому Хаммурапі будував для зрошення полів нові канали, турбувався про ремонт старих. Найбільший канал називався «Хаммурапі - Благословення народів». Суспільство Вавилонії нагадувало піраміду. Найбагатшою людиною був цар. Його оточували вельможі та жерці. За порядком у державі слідкували судді, стражники, збирачі податків, наглядачі. Годувальниками держави були селяни, які зранку до вечора працювали на полях. Розвивалось ремесло: теслярі, гончарі, ткачі, ковалі, ювеліри, сандальники та інші.

Суспільство. Міфи

Верховним богом Вавилонії був Бел - Мардук, у центрі Вавилону височів присвячений йому храм - зіккурат.

Всі знали про великі подвиги верховного бога. Він наважився стати до бою з грізною Тіамат - богинею хаосу і солоної води. Її уявляли чудовиськом з чотирма лапами, пташиними крилами і жіночою головою. Бел - Мардук убив її, розсік тіло на дві половини, з нижньої зробив землю, а з верхньої - небо.

Вавилоняни вірили в усіх старих Шумерських богів. Особливо шанували богиню краси, кохання та родючості Іштар.

Богам приносили жертви, співали священні гімни, читали молитви, статуї вдягали у нове вбрання, намащували пахучою олією. Всі ці дії у сукупності називаються релігійним культом.

Завдання

1.Опрацювати пар. 15.16.

2.Завдання для перевірки

- 1. Коли виникли міста-держави у Двोरіччі?
- 2. Які річки протікають на території Двोरіччя?
- 3. Як називали південну частину Двोरіччя?

- 4. Чому міф про всесвітній потоп виник саме у Дворіччі?
- 5. Який природний матеріал був основним багатством Дворіччя?
- 6. Хто був одним із визначних царів Аккаду?
- 7. Які міста південного Дворіччя вам відомі?
- 8. Що таке закон?
- 9. Яке дерево було найпоширенішою садовою культурою Дворіччя?
- 10. Чи погоджуєтеся ви з тим, що вавилонські купці займалися лихварством?